

HP1-78.6180

DÀIN THAGHTE,

A CHUM FEUM

AN SGOILEAN NA CAIDHEALTACHD.

FO ÒGHDARRAS

A' CHOMUINN GHAIÐHEALAICH.

AIR A CHUR AM MACH LE
 AONGHAS MAC AOIDH,
 43 MURRAY PLACE, STRUIBLE

1906.

3^d.

AM FAIGH A' GHÀIDHLIG BÀS?

Tha mòran sluaigh am beachd an diugh
Nach 'eil ar cànan slàn,
Nach fhada chluinnear fuaim a guth,
Nach téid i choidhch' na 's fearr;
Gu 'm bheil an aonta bh' aic' air ruith,
Nach tog i ceann gu bràth;
'S a dh'aindeoin buaidh Mhic-Gille-Dhuibh,
Gu 'm faigh a' Ghàidhlig bàs.

Tha slòl nan sonn 'gan cur air chùl,
'S am fearann 'ga chur fàs;
Tha féidh is caoraich air gach stùc
Mu 'n robh na laoich a' tàmh;
Tha cinneach eil' air teachd do 'n ùir
'S ag éirigh suas 'nan àit,
Tha toirt am bòidean air gach dùil
Gu 'm faigh a' Ghàidhlig bàs.

An leig sinn eachdraidh chaomh ar tìr
 A sgrìobadh de gach clàr,
 'S a' Ghàidhlig chòir a chur a dhìth
 Le linn nach tuig a gnàths?
 A' chànanain aosda, ghlòrmhor, bhinn
 A dhùisgeadh fuinn nam bàrd,
 Am fan sinn dìomhanach gun suim
 Is daoib' ga cur gu bàs?

Dùisg suas, a Ghàidhlig, 's tog do ghuth;
 Na biodh ort geilt no sgàig;
 Tha ciadan mìle dìleas duit
 Nach dìobair thu 'sa bhlàr;
 Cho fad 's a shiùbhlas uillt le sruth
 'S a bhuaileas tuinn air tràigh,
 Cha 'n aontaich iad an cainnt no 'n cruth
 Gu 'n téid do chur gu bàs.

A' chainnt a dh' fhoillsich cliù nam Fiann
 'S an gaisge dian 's gach càs;
 Tha 'n euchdan iomraiteach bho chian
 Ag àrach miann 'nan àl;
 Na leòghainn threun nach d' thug le fiamh
 An cùlaibh riamh do nàmh,
 Tha iomadh gleann is cnoc is sliabh
 A' luaidh air gnìomh an làmh.

Cha 'n eòl dhuinn cèarn an ear no 'n iar,
 No fonn mu 'n iadh an sàl,
 Nach fhaighear cuid an sin de 'n slòl
 A' liadachadh 's a' fas,

Tha 'g altrum suas, le dùrachd dhian,
 Gach sgialachd agus dàn
 A bhiodh an sinnsearan a' snìomh
 An tìr nan sliabh 's nam bàgh.

Ach 's gèarr a bhios an ùine triall
 Gu 'm faic sinn, mar is àill,
 A' Ghàidhlig mhùirneach, mar ar miann,
 An cathair inbhich, àird,
 A' sgaoileadh eòlais, tuigse 's ciall
 Bho h-ionmhasan nach tràigh,
 'S a' taisbeanadh le neart a rian
 Nach téid i 'n cian so bàs.

Sin togaidh i le buaidh a ceann ;
 Le aoibhneas, ni i gàir ;
 A teudan gleusaidh i gu teann
 Le cridhe taingeil, làn,
 Gu 'n cluinn mac-talla feadh nan gleann
 Gach doire 's allt cur fàilt',
 'S an osag chiùin air bàrr nam beann
 A' giùlan fonn a dàin.

Ach buaidh is piseach air na laoich
 Tha seasmhach air a sgàth,
 Chaidh àrach ann an tìr an fhraoich,
 Ge sgaoilt' an diugh an àl ;
 Ged chaidh an sgapadh air gach taobh,
 Cha chaochail iad an gnàths ;
 Cha 'n fhàs an eachdraidh lag le aois,
 'S cha 'n fhaigh a' Ghàidhlig bàs.

AN SRUTHAN.

Chunnaic mi 'n sruthan ag éirigh 'sa mhunadh
 'S a' triall air a thurus feadh ghlumag a' chàir;
 A' fiaradh a' mhullaich 's a' siaradh na tulaich
 Ag iarraidh le bruthach, 's a thurus gu tràigh.

A shruthain, air t' athais. Nach dean thu rium mailis?
 Dé aobhar do chabhaig? Fan tamull mar thà.
 Na cluanagan uaine an achlais nam fuar-bheann
 Cur cagar 'nad chluasan thu ghluasad gu fàil.

Chunnaic mi 'n sruthan a' tèarnadh a' bhruthaich
 Gu mear a' cur chur dheth 'sna buinneachan blàth;
 A' ruith mu na stacain, a' leum bhàrr nam bacan,
 Is èòin bheag na h-ealtainn ri caiseamachd dhà.

A shruthain, a shruthain, nach dean thu rium fuireach;
 'S gur goirid an turus o mhunadh gu tràigh?
 Nuair ruigeas tu 'n réidhlean cha bhi thu cho éibhinn:
 Theid maille 'sa cheum sin tha eutrom an tràth-s'.

Chunnaic mi 'n sruthan gu cianail a' siubhal,
 A' chuing air a mhuineal, 's e umhal air fàs;
 A' gluasad gu dubhach an amar dubh giubhais
 A thionndadh na cuibhill aig muileann a' ghràin.

A shruthain, a shruthain, gur mise tha duilich
 A' sealltainn na buil' gus na chuireadh thu 'n tràth-s',
 Do bhùrn air a thruailleadh, do shruth air a bhuaireadh,
 Is barrag na druaipe mu ' bhruachan a' snàmh.

Chunnaic mi 'n sruthan seach baile nan turaid
 A' giùlan nan luingeas bu truime gu sàil;
 Air caochladh cho buileach an aogas 's an cruitheachd
 O 'n chaochan a chunnaic mi sruthadh troimh 'n chàr.

A shruthain, a shruthain, mo bheannachd a'd chuideachd;
 Cha 'n fhada ceann-uidhe nan uile bho d' chàs:
 Tha fuaim a' chuain bhith-bhuain a'd chluasana' dinneadh
 Gur suarach an t-slighe 's i 'n giorrad a' fàs.

Tha feasgar an latha a' tarruing am fagus,
 An cala 'san t-sealladh 'san gabh thu gu tàmh;
 Ach faicear thu fathast air sgiathan na maidne
 Gun smùr no gun smal ort mar chanach a' chàir.

—:—

MO CHÒMHNUIDH TAOBH AN T-SÀIL.

Cha 'n fhuirich sruth ri bàta;
 Cha 'n fhuirich là ri rìgh;
 Na bliadhnachan 'gar fàgail
 A dh' aindeoin spàirn is strìth;
 Ach 's tric gheibh m' inntinn tlàths
 'S mo chrìdh' o fhuarachd blàths
 Ann an cuimhne caidir m' òige
 'S mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

Air iomadh uair 's mi 'm ònar,
 'Nan cròilean chì mi chlann,
 Le greim air cìrb an còtain
 A' còmhlachadh nan tonn,

A' beadradh ris na still
 'S a' chòbhraig de na mill :
 Gur a cuimhne caidir dhòmhsa
 Mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

Nuair dhùrinn ris an stùcan,
 O 'm faicinn lùb a' chaoil,
 O 'm biodh am bàta stiùradh
 'S i giùlan luchd mo ghaoil,
 Le toradh cuain is àgh
 Gu 'm buannaicheadh i 'm bàgh :
 Gur a cuimhne caidir dhòmhsa
 Mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

I tighinn ri fuaradh ealamh
 Fo iùl nan gallan suaire
 Air nach cuir geamhradh ainnis,
 Air nach cuir gailleann fuachd ;
 Spriot o sròin 'na deann,
 Rolag gheal fo ceann :
 Gur a cuimhne caidir dhòmhsa
 Mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

B' e 'n sòlas còmhradh cagailt
 'Sa chòmhlàn gheanail, ghrinn ;
 Bu taitneach sgeul o 'n aithris,
 No duan le caithream binn,
 Toirt aiteil de na bh' ann
 O chian an tìr nam beann :
 Gur a cuimhne caidir dhòmhsa
 Mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

Nuair thilgeadh beinn a dubhar
 Air coill fo duilleach gorm,
 Dé dh' fhàgadh m' inntinn dubhach ?
 Dé chuireadh mulad orm ?
 'S mo leannan caomh ri m' thaobh,
 Leinn fhéin fo sgàil nan craobh :
 Gur a cuimhne caidir dhòmhsa
 Mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

Mar chuairt feadh chluan nan dìthean
 Tha chuimhn' do m' inntinn tlàth ;
 Ged 's tric mo chridhe 'g innseadh
 Nach till sud rium gu bràth.
 Mo bheannachd leis na bh' ann
 An tìr nan sruth 's nan gleann :
 Gur a cuimhne caidir dhòmhsa
 Mo chòmhnuidh taobh an t-sàil.

—:—

AN GLEANN 'SAN ROBH MI ÒG.

Nuair philleas ruinn an samhradh,
 Bidh gach doire 's crann fo chròic ;
 Na h-eòin air bhàrr nam meanglan
 Deanamh caithreim bhinn le 'n ceòl ;
 A' chlann bheag a' ruith le fonn
 Mu gach tom a' buain nan ròs :
 B'e mo mhiann a bhi 'san am sin
 Anns a' ghleann 'san robh mi òg.

'Sa mhaduinn, 'n am dhuinn dùsgadh,
 Bhiodh an driùchd air bhàrr an fheòir ;
 A' chuthag is gug-gùg aic'
 Ann an doire dlùth nan cnò ;
 Na laoigh òga leum le sunnd
 'S a' cur smùid air feadh nan lòn :
 Ach cha 'n fhaicear sin 'san am so
 Anns a' ghleann 'san robh mi òg.

'N am an cruinneachadh do 'n bhuailidh
 B' e mo luaidh a bhi 'nan còir ;
 Bhiodh a duanag aig gach guanaig
 Agus cuach aice 'na dòrn ;
 Bhiodh mac-talla freagairt shuas,
 E ri aithris fuaim a beòil :
 Ach cha chluinnear sin 'san am so
 Anns a' ghleann 'san robh mi òg.

Ann an dùbhlachd ghairbh a' gheamhraidh
 Cha b' e am bu ghainn' ar spòrs ;
 Greis air sùgradh, greis air dannsadh,
 Greis air canntaireachd is ceòl ;
 Bhiodh gach seanair aosmhor, liath,
 'G ìnnseadh sgialachdan gun ghò
 Air gach gaisgeach fearail, greannmhor
 Bha 'sa ghleann nuair bha iad òg.

Bha de shòlas de gach seòrs ann
 Chumadh òigrìdh ann am fonn ;
 Cha robh uisge, muir no mòinteach,
 Air an còmhdach bho ar bonn ;

Ach an diugh tha maor is lann
Air gach alltan agus òb :
Cha 'n 'eil saorsa sruth nam beanntan
Anns a' ghleann 'san robh mi òg.

Tha na fàrdaichean 'nam fàsach
Far an d' àraicheadh na seòid,
Far am bu chridheil fuaim an gàire,
Far am bu chàirdeil iad mu 'n bhòrd,
Far am faigheadh coigreach bàidh
Agus ànrach bochd a lòn :
Ach cha 'n fhaigh iad sin 'san am so
Anns a' ghleann 'san robh mi òg.

Chaochail maduinn ait ar n-òige
Mar an ceò air bhàrr nam beann ;
Tha ar càirdean 's ar luchd-eòlais
Air am fògradh bhos is thall ;
Tha cuid eile dhiubh nach gluais,
Tha 'nan cadal buan fo 'n fhòid,
Bha gun uail, gun fhuath, gun anntlachd
Anns a' ghleann 'san robh iad òg.

Mo shoraidh leis gach cuairteig,
Leis gach bruachaig agus còs,
Mu 'n tric an robh mi cluaineis
'N am bhi buachailleachd nam bò ;
Nuair a thig mo réis gu ceann
Agus feasgar fann mo lò,
B' e mo mhiann a bhi 'san am sin
Anns a' ghleann 'san robh mi òg.

FEASGAR FANN FOGHARAIDH.

Tha 'n abhainn ag ialladh troimh 'n ghleann,
 'S air gach taobh dhi tha àrd-bheanna cas,
 Far an cluinnear mòr thorman nan allt
 A' tèarnadh gu calmarra, bras,
 Nuair a sguabas an doineann am fraoch
 'S air an aonach a dh' aomas an fhras.

Ach an nochd anns a' choire 's beag ceòl ;
 'S ciùin òrain nan sruthan mu 'n cuairt ;
 Tha gach maol bhinnean cailte 'sna nèil
 A tha tùirling 's 'gan còinhdach gu luath ;
 Tha gorm-shnuadh an fheasgair 'sa ghleann,
 Agus sìth dol gu àrd-cheann nan cruach.

Tha feadag ri caoidh air an tonn —
 Fead lom, fhada 's cianala fuaim —
 Mar thaibhs' air a sguabadh o'n tonn,
 'S e freagairt a trom-ghuth fad uaith,
 No seann-treun a rinn éirigh o 'n fhonn
 'S a chuir lom-sgrios a dhùthcha fo ghruaim.

O, eala ; O, eala mo ghaoil,
 Thar monadh an fhraoich a' dol seach,
 Tha thu stiùradh gu iar-chuan na gaoith
 'S nèil mhaoth-gheal a' falach do dhreach ;
 'N ann a' freagradh na fairg' tha do ghlaodh ?
 Bheil a h-anail mu d' thaobh tha mar shneachd ?

Cha chaoidh thu mar mhise 'san am —
 'S iomadh bàrd ann an rann chuir an céill
 Mar a dh' fhògradh luchd-àiteach nam beann
 'S a dh' fhàsaicheadh àros nan treun —
 O, cha chaoidh thu, oir agads' gach am
 Tha còmhnadh na fairge nach géill.

Ach c'uime bhi caoidh? oir cha till
 Ar caoidh-ghuth na gaisgich a dh' fhalbh;
 Ach sìnte ged tha iad 'sa chill,
 Cha 'n 'eil iad 'sna linntean so balbh,
 Tha 'n gnìomhan a' togail an cinn
 'S ag éigh ruinn mar ghuth o na mairbh.

Cha 'n 'eil air na Gaidheil ach ceò,
 Mar neòil air na sléibhtean ud thall:
 O, mosglaibh gu luath as ar clò
 Is fàsaibh mar òg-choill nam beann;
 Deanaibh dùsgadh 's na tuitibh gach lò,
 Mar shean-choill, gu mòintich nan gleann!

—:—

BAS MÀIRI.

Chaochail i mar neultan ruiteach
 Bhios 'san ear mu bhriseadh faire;
 B' fharmaid leis a' ghréin am bòidhchead;
 Dh' éirich i 'na glòir chur sgàil oirr'.

Chaochail i mar phlathadh gréine,
 'S am faileas 'na réis an tòir air;
 Chaochail i mar bhogh nan speuran:
 Shil an fhras is thréig a ghlòir e.

Chaochail i mar shneachd a luidheas
 Anns an tràigh ri cois na fairge :
 Dh' aom an làn gun iochd air aghaidh :
 Ghile ! O, cha b' fhada shealbhaich.

Chaochail i mar ghuth na clàrsaich
 Nuair is drùidhtiche 's is mìls' e ;
 Chaochail i mar sgeulachd àluinn
 Mu 'n gann thòisichear r' a h-ìnnseadh.

Chaochail i mar bhoillsgeadh gealaich,
 'S am maraich fo eagal 'san dorcha ;
 Chaochail i mar bhruadar milis,
 'S an cadlaiche duilich gu 'n d' fholbh e.

Chaochail i an tùs a h-àille :
 Cha seachnadh Pàrras as féin i ;
 Chaochail i — O, chaochail Màiri
 Mar gu 'm bàitht' a' ghrian ag éirigh.

—:—

AN T-EUN-SIUBHAIL.

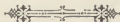
O, 's sgairteil buille bras do sgiath,
 'S tu greasad dian thar chuan,
 Eòin bhig chuir cùl ri dùthaich chéin
 'S a ghabh an t-astar mòr leat féin
 Gun laigse crìdh' roimh 'n doinninn thréin
 Nuair 's àirde geum nan stuagh.

Thu'd aonaran 's an speur 'na smùid
 A' mùchadh gréin an àigh ;
 A' mhuir fo ghruaim 's a tonnan sgèth,
 Gun chlos ri gaothan garg a' strèth,
 Am fànas dorch le ceathach mìn —
 Co dh' innseas c' àit' eil tràigh !

Gun ghuth 'gad chòir their riut bhi treun
 Ach beuc nam mòr-thonn àrd ;
 Gun ruith-rath'd air an laigh do shùil,
 Gun neach no nì a bheir dhuit iùl :
 O, 's cinnt tha spiorad gràidh dhuit dlùth
 'Gad stiùradh dh' oidhche 's là.

O, buail do sgiath gu cas, 's do dhùil
 Ri doire dlùth is ceòl ;
 Gun eagal ann ad chrìdh', no smuaia
 Gu 'n tig ort ceò is seachran cuain,
 No 'n àird na h-oidhch' gu 'n laigh ort suain
 'S gun àite tàimh 'gad chòir.

Dean cabhag, dèan, gu gleann nan craobh,
 'S thig fois an déigh a' chruais ;
 Is coma 'n sin, fo 'n oidhche chaoin
 Ged chì thu anns an aisling fhaoin
 Trom fhairge ruith, 's ged thig a glaodh
 Mar ghuth na h-aoidh gu d' chluais.

DÌREADH 'S A' TÈARNADH NAM BEALAIICHEAN.

Dìreadh 's a' tèarnadh nam bealaichean,

Ho ró, 's aigeannach mi !

Ged rachadh an saoghal gu gearan,

Cha leig mise smal air mo chrìdh'.

Ag imeachd gun solus, gun soillse

Fo dhubhar nan coilltean leam féin,

Cha 'n fhaic mi le dorcha na h-oidhche

Ach dealan a' sitheadh troimh 'n speur.

Cluinnidh mi 'n fhairge ri borbhan,

Comh-fhreagairt ri torman nan dos ;

Cluinnidh mi braighlich nan aimhnean

Comh-fhreagairt ri raoicich nan eas.

Nuair dh' fhosglas dorus nan speuran

'S a bhoillsgeas an dealan o 'n iar,

Chì mi na neòil dhubha taomadh,

Is saoghal fo thaosgadh nan sian.

Feuch a nis beithir na beucaich

A' sracadh nan speuran le fuaim !

'S ann shaoil leam nuair chuala mi 'n riasladh

Gu 'n tuiteadh an iarmailt a nuas.

Ged is uamhasach dhòmhsa bhi 'g imeachd

'Nam aonar gun ghealach, gun ghrian,

Tha m' aigne gun chùram, gun eagal,

'S mo chridhe gun teagamh, gun fhiamh.

Dé chuireadh fiamh orm 'sa chunnart ?
 Nach 'eil mi an cuideachd mo Dhé ?
 Le cridhe nach meataich fo àmhghar,
 'S gun ghamhlas do neach tha fo 'n ghréin.

Ach chì mi solus gun luasgan
 Aig ìochdar a' chruachain ud thall ;
 Dreòs na céir ann an uinneig :
 'S e dèarsadh mar rionnag a th' ann.

O, 'n fhuair mi reul-iùil air an rathad,
 'S mi cinnteach gu 'n d' amais mi gleann,
 Theid mi le sunnd thar a' chaislein,
 Ged tha mi car airtnealach, fann.

Ruigidh mi dorus mo charaid,
 Gun chùram, gun fharral, gun sprochd ;
 Bidh esan le ioghnadh a' farraid
 “ Dé chuir an rathad thu 'n nochd ? ”

“ Ciod è chuir thu nall thar a' chreachainn,
 Gun uiread is breacan g' ad dhìon ?
 Gach dùil anns na speuraibh an aimhreit :
 'S mòr m' eagal gu 'n do chaill thu do chiall ! ”

Sunnach a théid mi do 'n leabaidh
 'S a gheibh mi mo chadal le suain ;
 Mochthrath 'n am éirigh 'sa mhaduinn
 Cha 'n fhaic iad mo mhala fo ghruaim.

AM FONN.

O, sud am fonn a chuala mi
 An uair a bha mi òg,
 Mi 'n cluain ri uchd mo mhàthar
 'S mo chridhe snàmh 'na ceòl;
 'S nuair chuala mi a rithis e
 Aig nighinn ghil nam bò,
 Gu 'n d' thàlaidh i mo chridhe leis,
 'S mi mireagaich mu 'n chrò.

Bu tric, o sin, 'ga chlàistinn mi
 Mu eadradh, àrd-thrath nòin,
 'S mi beadradh air an àirigh
 Ri mo Mhàiri àillidh, òig;
 No feadh nan glacag fàileanta
 'San tàrladh dhuinn, gun ghò,
 Bhi coinneachadh, gu màranach,
 Fo sgàilean choill nan cnò.

Ach b' èiginn dòmhs' an àirigh
 Agus Màiri chur air chùl,
 Is siubhal fad o 'n àite sin
 'San robh mo ghràdh is m' ùidh,
 A sheasamh anns na blàraibh
 'N aghaidh nàmhaidean ar dùthch';
 'S an latha dh' fhàg mi 'm bràighe,
 Ri! bu chràiteach m' aigne brùit'!

O, sud am fonn a chuala mi,
 'S a chuaileanaich mu m' chridh',
 Is tric a dhùisg dhomh sealladh
 Air mo leannan 's air mo thìr;

An uair a bhithinn airtnealach
 'Nam chairtealan le sgìos
 Gu 'n taislicheadh e m' anam
 Nuair a chanainn e leam fhìn.

Ach thog am fonn an tràth so dhomh
 Fàth cànrain agus bròin;
 Oir dhùisg e ìomhaigh Màiri
 Is mo mhàthar 's iad fo 'n fhòid,
 Gach caochladh agus sàrach'
 Thàinig air na Gaidheil chòir
 O 'n am 'sna bhuail an dàn ud mi
 Le gràdh nuair bha mi òg!

—:—

NA GAIDHEIL AN GUAILLIBH A CHÉILE.

Do làmh dhomh, a charaid,
 Oir 's Gaidheil a th' annainn
 D' an còir a bhi tarruing ri chéile;
 Is bràithrean sinn uile,
 'S cha dean e feum tuilleadh
 Bhi roinnte 'nar buidhinnean eudmhor;
 'Nar buaireadh air uairibh
 Do 'n choimheach mhi-shuairce
 Tha 'g iarraidh le cluain a thoirt beud oirnn;
 Ar sreathan air fuasgladh
 An àite bhi gluasad,
 Mar 's dùth dhuinn, an guailibh a chéile.

Tha chuisseag so-aomaidh
 Do 'n oiteig is faoine
 Thar monadh is raon a bhios séideadh ;
 Ach seall oirre sniomhte
 Am meadhon an t-siomain :
 Gu 'm bacadh a rìghnead an steud-each.
 Sud earail bu chòir dhuinn
 Bhi 'g aithris an còmhnuidh
 'S a' tarruing as eòlas chum feum dhuinn :
 Ma 's math leinn bhi buadhmhor,
 Is fheudar bhi gluasad,
 Mar 's dùth dhuinn, an guailibh a chéile.

Tha eachdraidh ag ìnnseadh
 Mu mhòrachd ar sìnnis
 'S gu 'n robh iad 'nan linntibh-san treunmhor ;
 An cliù a thaobh dìlse
 Cha leigear air dhìochuimhn
 Gus an sguirear de sgrìobhadh 's de leughadh.
 Ach 's beag ni e dh' fheum dhuinn
 Bhi luaidh air am beusan
 Mur bi sinn fhéin gleusda chum euchdan,
 Ar giùlan fìor-uasal,
 Ar n-onoir gun truailleadh
 'S ar gluasad an guailibh a chéile.

'S i tìr nam beann àrda
'San d' fhuair sinn ar n-àrach,
An dùthaich is àille fo 'n ghréin leinn ;
'S i Ghàidhlig a' chànain
A dh' ionnsuich sinn tràthail
Ri briathraibh ar màthar ag éisdeachd ;
'S e 'm fraoch bharr a' mhonaidh
Ar suaicheantas dosrach —
Cò 'n Gaidheal nach nochdadh mór-spéis da !
Gach àbhaist is dual dhuinn,
Ma 's airidh iad, suas leò !
Ach gluaismid an guaillibh a chéile.

Nis leagamaid mìothlachd
Is togamaid fìor-ghradh,
Is cleachdamaid dìcheall is geur-chuis
A réiteachadh cùisean
Ar cinnidh 's ar dùthcha,
Gun smaointinn air tionndadh no géilleadh ;
E mar bhóid is mar bhriath'r dhuinn,
Ma 's tràill no ma 's triath th' ann
Tha bagairt no miannachadh beud oirn,
Gu 'n cas sinn a suas ris,
Toirt buaidh as gach cruaidh-chàs
Le bhì gluasad an guaillibh a chéile.

AM MARAICHE 'S A LEANNAN.

O, 's mairg tha 'n diugh feadh garbhlaich
 'S ri falbhan am measg fraoich,
 Is gaithean gréin' gu h-òr-bhuidh
 A' dòrtadh air gach taobh ;
 Gu 'm b' fhèarr a bhi air bàrr nan tonn
 Air long nan cranna caol,
 'S a' faicinn nan seòl ùra
 Ri sùgradh anns a' ghaoith.

O, fhleasgaich òig, gur gòrach leam
 Do chòmhradh anns an uair :
 An fhraoch-bheinn ghorm 'ga samhlachadh
 Ri gleanntan glas a' chuain ;
 Gur tric is aobhar caoinidh leam
 A h-aon d' an d' thug mi luaidh
 Bhi as mo shealladh fad air falbh
 Air bharraibh garbh nan stuagh.

A rìghinn òg d' an d' thug mi gaol,
 B' e bhi ri d' thaobh mo mhiann ;
 O 'n cheud là riamh thug mi dhuit spéis
 Bu tu mo reul 's mo ghrian ;
 Ach taobh ri taobh, a luaidh, ri d' ghaol,
 Tha m' aigne 'g aomadh riamh
 Gu marcachd nan tonn dùbhghorm
 A dh' aindeoin dùdlachd shian.

O, leam bu mhiann a bhi 'san luing
 'S an stiùir a bhi 'nam làimh,
 An uair bhios muir gu nuallanach,
 'Na glinn 's 'na stuaghan àrd,
 A' brùchdadh barra-gheal fo a sròin,
 'S le crònan seach a sàil,
 I 'g éirigh eutrom air gach tonn,
 Is fonn oirre ri gàir.

I 'g éirigh eutrom air an t-snàmh
 Mar eala bhàn 'sa chaol,
 Gach sgòd aice am mach gu cheann
 'S gach seòl a' tarruing gaoith ;
 I falbh le cuinnean fiata
 Thar tuinn a b' fhiadhaich gaoir
 Mar steud-each crùidheach, uaibhreach,
 A thug mu chluais an taod.

Is ged a bhrùchdadh gaothan oirnn
 Le neart nam faoilteach fuar,
 Is toirm na bagairt bhàsmhoire
 Bhi 'm bàirich àrd nan stuagh,
 Le murrachd mhaith is cùram
 Gheibh an iùbhrach ghasd a' bhuaidh ;
 'S thig fearalachd is mòralachd
 Ri linn na còmhstrith chruaidh.

'S an uair a thigeadh sìochainnt
 'S a bhiodh grian a' dèarrsadh caoin,
 Gu 'm b' aotrom bhi le ceòl is sunnd
 Cur siùil ri slatan caol ;

'S an uair a bhiomaid dìomhanach,
 Mo dhriamlach thar a taobh,
 Is mi gu h-ait a' seinn le fonn
 " A nighean donn, mo ghaol."

O, òigeir ùir, nach éisd thu rium ?
 Ged 's mòr do spéis do 'n chuan,
 Cha mhair an òige daonnan ;
 'S nuair thig an aois le gruaim,
 Gur bochd an obair seann-duin'
 Bhi mach feadh ghreann nan stuagh
 Fo chathadh geal nam bòc-thonn
 Tre 'n oidhche reòidhte, fhuair.

O, 's mairg, ri dorchadas is stoirm,
 Bhios air a' chladach leis
 Na gàirdeanan bha làidir
 Air fàilneachadh gun treis,
 Tigh-soluis air an fhuaradh
 Is gaoth is cruaidhe fead
 'Gan sparradh chum an fhuaraidh,
 'S an long mu 'n cuairt cha leig.

O, ainnir dhonn, na sil do dheòir
 Mu bhròn nach tig a choidhch' ;
 Tha 'n Tì a' riaghladh air a' chuan
 Tha riaghladh cluaintean fraoich ;
 Is ged, a luaidh, a thriallas mi
 Gu oirean cian an t-saoghail,
 Le Thoil-san thig mi sàbhailte
 Gu broilleach blàth mo ghaoil.

Is ged is goirt an dealachadh
 Bidh an coinneachadh d' a réir;
 'S ar cridheachan an dealas ùr
 A' dlùthachadh ri chéil';
 An gaol gun mheirg, gun fhàilneachadh
 Ach, mar a bha, gun bheud;
 Gach turus-cuain 'ga ùrachadh,
 A mhùirneag a' chùil réidh.

—:—

AN T-EILEAN SGITHEANACH.

Air Innsean na Gréig is àill'
 Tha luaidh nam bàrd nach gann;
 B' e m' ulaidh-sa riamh na h-Eileanan-iar
 Far an cluinnear cainnt nam beann.
 Tha Itaca, Cíprus is Róds
 Ionmhuinn le clann nam fonn;
 Ach I-Cholum-Chille, 's i gràdh gach filidh
 Chaidh altrum an Alba nan sonn.
 Ged 's bòidheach a' ghorm mhuir-dheas,
 Far an cleasaich 'na neart a' ghrian,
 'S ann leam gu 'm b' fhèarr bhi coimhead an t-sàil
 A' briseadh air cladach na h-iar.
 Beinn Shioin, An Aithne, 's An Ròimh
 Faiceam mu 'n tèid mi fo 'n ùir;
 Ach 's beag mo spéis do bhaile fo 'n ghréin:
 An coimeas ri Eilean mo rùin.

Ars an coigreach, a' fiosrach dhiom fhéin :

“ Ciod iad na h-ìoghnaidh a t' ann ? ”

“ Ciod iad nach 'eil,” do fhreagair mi deas,

“ Ma tha sùilean gu faicinn 'nad cheann ? ”

Ach bheirinn a' chomhairle dhuit,

Ma 's duin' thu tha meata 'nad chàil,

Ma's fuath leat fras, na ruith gu bras

A choimhead air Eilean mo ghràidh.

An toigh leat na beanntan mòr,

Cruachan 'sna nèil gu h-àrd ?

Coireachan, frithean, dachaidh an fhìreoin,

'San cluinnear na h-easan a' gàir ?

An toigh leat na glacagan grianach,

Innisean sgiambach nam bò,

Is uamhan bheir fonn ri guth nan tonn ?

Siubhail gu Innis-a'-cheò.

Tha Matterhorn taght' air son chàs,

Ma 's àill leat thu fhéin a mhilleadh ;

Ach cothrom cho saor a ghiorrach do shaoghail

Gheibh thu air Sgùr-nan-gillean.

Air cladach an t-Srath chì thu 'n còs

Mar gheal shneachd reòidht' gun smàl,

Le lochan dubh fuar, far an tig air uair

Na maighdeannan-mara a shnàmh.

An Coir-uisg, chì thu 'n sud fo dhubh-ghruaim

Cul'-uamhais measg strìth nan dùl ;

Nuair bhriseas an torrunn le fuaim na doininn,

Is mairg nach lùbadh an glùn !

Is chì thu àrd-iognadh Chuith-Fhraing,
 Le bhaidealan aibheiseach, mòr,
 'S an Stòrr cho cas, le bhinneinean glas
 Eadar do shealladh 's na neòil.

Stiùir timchioll nan creagan gu h-iar
 Is chì thu, ag éirigh 'sa chuan,
 Triùir Mhaighdeann Mhic Leòid a' seasamh gu stòld'
 Measg ghàirich ghairbh nan stuagh;
 'S ce b' e àite an toir thu do cheum
 Chì thu le iognadh ùr,
 A' Chuilfhionn ghorm a' leantainn do lorg
 'S a' sàsachadh fradharc do shùl.

'S truagh nach robh mise 'nam thriath
 A' riaghladh an Eilean mo chrìdh'!
 Thogainn mar b' àbhaist o bhunait Dun-sgàthaich,
 Is gainne 'nam thalla cha bhìodh;
 An sud dheanainn suidhe mar rìgh,
 'S cha chlaoidhinn mo shluagh gu teann;
 Cha togainn creach, 's cha spùinninn neach,
 Ach thrusainn do 'n sgoil a' chlann.

'S ann leamsa bu mhath a bhi ann,
 'S grian shamhraidh a' lasadh an driùchd,
 'Nam shìneadh air feur a' coimhead nan neul
 A' cadal air Blàth-bheinn nan stùc;
 Is chithinn an ceathach a' snàmh
 'S a' lùbadh mu shlios nan cruach;
 'S a ghnàth 'nam aire bhìodh fonn na mara
 'Gam thàladh gu foisneach gu suain.

'San fheasgar, nuair thèarnas a' ghrian
 Gu rìoghail 'san iar gu tàmh,
 Air mullach nam beann mar mhìle lann,
 Bidh boillsgeadh nan gathan àigh ;
 'S gach dubh-sgòrr a' dèarrsadh gu cas
 Fo lannair nan lasraichean òir,
 Gu h-àrd 'san speur eadar talamh is nèamh :
 Sealladh na maise 's na glòir !

'S taitneach measg chomunn a' bhlàthais
 Bhi suidhe 's mo chàirdean ri m' thaobh ;
 Ach na 'm bu leam iteag, 's mi theicheadh an tiota
 Do 'n Eilean Sgitheanach chaomh.
 An t-urram aig cathair Dhùn-Eideann—
 'S mi fhéin a sheinneadh a cliù —
 Ach thigeadhansamhradh, 's bidh mise 'namdheann-ruith
 A' greasad gu Eilean mo rùin !

—:—

LOCH DUTHAICH.

Fàilt' ort, a Loch-Duthaich, fàilt' ort !
 Na 'm bu bhàrd a réir mo dhùrachd
 Mise 'n diugh, gu fonnmhor, sàr-ghrinn,
 Fhìor loch àluinn, bheirinn cliù ort.

Mar naoidhean gu ciùineil 'na chadal
 An taice uchd dubhach a mhàthar ;
 'S tric aghaidh na mara mach gruamach
 Is tusa 'nad shuain-chadal sàmhach.

A' bhirlinn a' teicheadh o 'n doininn,
 Cha 'n ainmic 'nad rathad-sa stiùradh,
 'S tu tabhairt di beatha gle chàirdeil
 Gu fasgadh do bhàghannan ciùine.

'S beag ioghnadh gach beinn tha mu 'n cuairt diot
 Bhi sealltainn a nuas ort gle spòrsail;
 Cha mhinic chì stuaghan cho àluinn
 Iad féin ann an sgàthan cho òirdhear.

O, gu bhi trath oidhche 'gan coimhead
 'Nan seasamh an rathad nan reultan;
 No le uail togail suas an cinn òrbhuidh
 Nuair tha ghrian 'san ear ròsaich ag éirigh!

A bhuachaille bhig air an raon ud,
 Leig dhiot a bhi téarnadh na 's dlùithe;
 An fheudail ud chì thu fo 'n aigeann,
 Cha robh iad riamh agad fo d' chùram!

A' trusadh nan dearc air a' bhruthach,
 Eisd! éisd ciod is bruidhinn do 'n phàisd ud:
 "Tha coille an ìochdar Loch-Duthaich.
 A bhràthair, bheil cnuthan a' fàs innt'?"

A Dhùin ud — sean lùchairt Clann Choinnich —
 Dh' fhàg aois iomad sgar ann ad chliathaich;
 A thannais nan làithean a thréig sinn,
 Cha 'n ioghnadh 'nan déigh thu bhi cianail.

'S tu 'n sin 'nad aonar 'nad sheasamh
 Mar Oisean an déigh na Féinne ;
 Tim bheag 's bidh do cheann anns an t-sàile :
 A Dhùin, tha làmh làidir an éig ort !

Cha tearc ann ad fhochair, ma 's fìor dha,
 Chì 'n t-iasgair, a' dìreadh o 'n fhairge,
 Cruth maighdinn fo shoillse na gealaich,
 'S i seinn—'n e, Dhùin-Donnain —do mharbhrann?

Tha claiستهachd glé gheur aig an iasgair :
 'Na bheachd-san 's e iargain a h-òrain
 A leannan bhi uimpe fàs suarach
 'S té eile gu guanach 'ga phògadh !

O, allta is sunndaiche siubhal
 Ri leathad nan leitrichean uain ud,
 Cha 'n iognadh leam idir le 'r crònan
 Loch-Duthaich bhi 'n còmhnuidh 'san t-suain so.

An so sibh gu borbhanach, sèimheil
 A' gluasad measg fraoich agus fàs-choill ;
 An sud sibh, mar bhoillsgeannan gréine,
 Geal-steallach, borb-leum feadh nan àrd-chreag.

Sgùr-Orain, cha 'n iognadh an iolair
 Bhi 'n déigh air bhi 'g itealaich dlùth ort ;
 Sud shuas thu, le d' cheann anns an iarmailt
 'S gach beinn 'n ear 's an iar toirt dhuit ùmhlachd.

Feuch farum na seilge 'nad choire !
 Tha 'n làn-damh 'na shiubhal tre 'n mhòintich,
 'S mac-talla 'ga fhàgail féin bodhar
 A' freagairt nan gadhar 'san tòrachd.

Ciod è ged tha chàileachd-san fallan ?
 Ciod è ged mar dhealan tha 'luathas ?
 'S e siùbhlaiche 'n fhirich a ghéilleas :
 'S e foill, a laoi ch thréin, a thug buaidh ort !

Loch maiseach nan gorm-chrioch do 'n luaithe
 'San earrach thig cuach agus smeòrach ;
 Loch bradanach, sgadanach, ciùineil,
 Cò 'n teangadh bheir cliù mar is còir ort !

Loch suaimhneach nam bruach far am minic
 Ceol pìoba nan ribheidean sàr-ghrinn,
 'S cliù bhàrda air òighean caoin-chruthach :
 Slàn leat, a Loch-Duthaich, nis, slàn leat !

— : —

AM FIADH.

O, c' àit' am facas a' falbh air faiche,
 A' siubhal leacainn no 'g astar sléibh,
 Le bhian dearg maiseach, le sheang-chruth bras-mhear,
 Bu bhòidheche pearsa na mac an fhéidh ?

A chuinnean fiata 'sa ghaoith, 's e dian-ruith
 Feadh thoman riabhach nan cian-bheann ceò;
 Le àrd-uchd àluinn, le chabar cràcach,
 'S le eangaibh sàr-chlis an am na tòir.

Gur binn a'm chluasaibh an langan uaibhreach
 A thig o 'n ruadh-ghreigh o 'n chruachan àrd;
 Gur grinn air fuaran an eilid chuannada,
 'S a laogh mu 'n cuairt di ri luaineis bhàith.

An cluas gu claisteachd; an sùil gu faicinn;
 An cinn 's an casan comh-ghrad gu léir.
 B' i 'n obair uasal a bhi 'gan cuartach
 'S a' caitheamh luaidhe le buaidh 'nan déigh.

Gur tric a dh' éirich mi shiubhal sléibhe
 Roimh shoillse gréine, 's a rinn mo làmh
 An làn-damh nuallach a chur 'na thuaineal
 'S a thoirt gu h-uallach o 'n fhuaran bhlàr.

Ach, nis o 'n ghéill iad, mo neart 's mo spéireid,
 'S nach dean mi éirigh ach mall gu triall,
 Cha tog mi aonach le gadhar aotrom,
 'S cha dèan mi faobhach air sraod nam bian.

—:—

A GHLINN UD SHÌOS.

A ghlinn ud shìos, a ghlinn ud shìos,
 Gur trom an diugh mo shùil
 A' dearcadh air do lagain àigh.
 Mar b' àbhaist doibh o thùs.

Tha do choilltean fathast dosrach, àrd,
'S gach sìthean àillidh, uain ;
Is fuaim an lùb-uillt nuas o d' fhrith
'Na shuain-cheòl sìth a'm chluais.

Tha 'n spréidh ag ionaltradh air do mhàgh ;
Na caoraich air an raon ;
Tha churra 'g iasgach air do thràigh,
'S an fhaoileann air a' chaol.

Tha guth na cuthaig air do stùc,
An smùdan air do ghéig ;
Os ceann do lòn tha 'n uiseag ghrinn
Ri ceilear binn 'san speur.

Tha suaimhneas anns gach luibh fo bhlàth ;
Bàidh air gach creig is cluain ;
A' toirt a'm chuimhne mar a bhà
'Sna làithean thàrladh uainn.

Fuaim do chaochain, fead na gaoith
Is luasgan àrd nan geug
'G ath-nuadhachadh le còmhradh tlàth
Nan làithean àigh a thréig.

Ach, chì mi t' fhàrdaich air dol sìos,
'Nan làraich fhalamh, fhuar ;
Cha 'n fhaic fear-siubhail bhàrr nan stùc
Na smùidean 'g éirigh suas.

Do ghàradh fiadhaich fàs gun dreach,
 Gun neach g' a chur air seòl ;
 Le fiodh is foghnain ann a' fàs,
 'S an fheanntag 'n àite 'n ròis.

O, c' àit' am bheil gach caraid gaoil
 Bu chaomh leam air do learg,
 A chuireadh fàilte orm a' teachd,
 Is beannachd leam a' falbh !

Tha chuid is mò dhiubh anns an ùir,
 'S an t-iarmad fada bhuainn,
 Dh' fhàg mis' a'm aonaran an so
 'Nam choigreach nochdte, truagh.

'Nam choigreach nochdte, truagh, gun taic,
 'S an acad ann am chliabh :
 An acad chlaoidhteach sin nach caisg
 'Gam shlaid a chum mo chrìch.

'Gam shlaid a chum mo chrìch le bròn ;
 Ach thugam glòir do 'n Tì —
 Cha d' thug e dhòmhsa ach mo chòir —
 R'a òrdugh bitheam strìochdt'.

Tha lòchran dealrach, daitht' nan speur
 Air téarnadh sìos do 'n chuan,
 Is tonnan uain na h-àirde 'n iar
 Ag iadhadh air mu 'n cuairt.

Sgaoil an oidhch' a cleòc mu 'n cuairt ;
 Cha chluinn mi fuaim 'sa ghleann
 Ach an càrdabhan, le siubhal fiar,
 Ri ceòl is tiamhaidh srann.

A ghlinn ud shìos, a ghlinn ud shìos,
 A ghlinn is ciataich dreach,
 A' tionndadh uait dhol thar do shliabh,
 Mo bheannachd shìorruidh leat !

—:—

MADUINN SHAMHRAIDH.

Tha doineann nan speur air séideadh thairis,
 Tha nèamh is talamh 'nan glòir ;
 Tha gathan na gréin' ag éirigh thall ud
 Cur sgèimh air beannaibh a' cheò ;
 Tha eunlaith na coill a' seinn le caithream
 Air roinn nam meanganan òg,
 Toirt molaidh do 'n Tì thug dhuinn gach beannachd
 'S a dhìon troimh 'n ghaillinn iad beò.

Gach doir' agus bruach le 'n tuar cho fallan
 'S an gruag air lasadh mar òr ;
 Fo shileadh an driùchd tha smùid na meala
 Cho cùbhraidh bho anail nan ròs ;
 Tha chuthag a' leum feadh gheug a' bharrach
 'S an spréidh cho mear aig a' chrò ;
 'S na cruinneagan suairce, guanach, banail,
 Le 'n cuachan bainne 'nan dòrn.

Gach sruthan is allt 'nan deann a' tarruing
 Gu ceann na mara le gàir ;
 Ged bha iad 'sa gheamhradh fann gun anam,
 Ri am na gaillinn an sàs,
 Tha nise na neòinein bhoidheach, gheala
 Mu 'n còsan tairis a' fàs ;
 'S an seillean a' stòradh lòn gu thalla,
 'S e 'g òl na meala de 'm bàrr.

Nach maiseach na glinn 's gach ni gun ainne
 A' cinntinn thairis mu 'n bhlàr !
 Fo dhubhar nan crann tha chlann ag aithris
 Air rann nan eal' air an t-snàmh ;
 Gach coir' agus sliabh cho sgiàmhach sealladh
 'S a' ghrian 'gam faire le bàigh ;
 'S gach lus a bha crìonadh shìos fo 'n talamh,
 Le 'n ciabhan glan ris a' bhlàths.

Tha fois agus sìth aig tuinn na mara,
 Cho mìn a' teannadh gu tràigh ;
 Cha 'n fhaicear an cìrean millteach, greannach
 'Nan still mu 'n charraig le càir ;
 Na creagan cho uaibhreach shuas mar challaid —
 'S cha ghluais am balla gu bràth —
 Bidh meallan de cheò cur sgleò mu 'm bearradh,
 'S na h-eòin am falach fo 'n sgàil.

Tha aoidh agus sunnd air gnùis na cruinne
 Cho ùr fo dhuilleach 's fo bhlàth ;
 Gun airc no gun éis air spréidh no duine,
 'S gach réidhlean uile cho làn.

Tha uiseag nan lòn gun bhròn, gun mhulad,
 Le h-òran suillein gu h-àrd;
 'S theid mise do 'n choill le loinn nan cruinneag,
 A shéinn air luinneig le càch.

—:—

FÌOS CHUN A' BHÀIRD.

Tha mhaduinn soilleir, grianach,
 'S a' ghaoth 'n iar a' ruith gu réidh;
 Tha 'n linne sleamhainn, sìochail
 O 'n a chiùinich strìth nan speur;
 Tha 'n long 'na h-éideadh sgiamhach,
 'S cha chuir sgìos i dh' iarraidh tàmh;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise
 A' toirt an fhios so chun a' bhàird.

So crùnadh mais' a' mhìos
 'San téid do 'n dìthreabh treudan bhò
 Do ghlinn nan lagan uaigneach
 Anns nach cuir 's nach buainear pòr:
 Leab-ìnnse buar nan geum —
 Cha robh mo roinn diubh 'n dé le càch —
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise:
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Tha mìltean spréidh air faichean,
 'S caoraich gheal air creachainn fhraoich;
 'S na féidh air stùcan fàsail
 Far nach truaillear làr na gaoith;

An slalach fiadhaich, neartmhor
 Fliuch le dealt na h-oiteig thlàith;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise:
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Tha 'n còmhnard 's coirean garbhlaich,
 Còrs na fàirge 's gach grainnseach réidh,
 Le buaidhean blàthas na h-iarmailt
 Mar dh' iarramaid gu léir;
 Tha 'n t-seamair fhiadhain 's neòinein
 Air na lòintean feòir fo 'm blàth;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise:
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Na caochain fhìor-uisg luath
 A' tighinn a nuas o chùl nam màin,
 O lochain ghlan gun ruadhan
 Air na cruachan fad o 'n tràigh,
 Far an òl am fiadh a phailteas:
 'S bòidheach ealtan lach 'gan snamh;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise:
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Tha Bogha-mòr an t-sàile
 Mar a bhà le reachd bith-bhuan,
 Am mòrachd maise nàduir,
 'S a cheann-àrd ri tuinn a' chuain;
 A riombal geal seachd mìle:
 Gainmhean sìobht' o bheul an làin;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise:
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Na dùilean, stéidh na cruitheachd,
 Blàths is sruithean 's anail neul
 Ag altrum lusan ùrail
 Air an luidh an driùchd gu sèimh,
 Nuair a thuiteas sgàil na h-oidhche,
 Mar gu 'm b' ann a' caoidh na bhà ;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise :
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Ged a roinneas gathan gréine
 Tlus nan speur ri blàth nan lòn,
 'S ged a chithear spréidh air àirigh
 Is buailtean làn de àlach bhò,
 Tha Ile 'n diugh gun daoine ;
 Chuir a' chaora bailtean fàs ;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise :
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Ged thig ànrach aineoil
 Gus a' chala, 's e 'sa cheò,
 Cha 'n fhaic e soills o 'n chagailt
 Air a' chladach so na 's mò ;
 Chuir gamhlas Ghall air fuadach
 Na tha bhuainn 's nach till gu bràth ;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise :
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Ged thogar feachd na h-Albann
 Is cliùiteach ainm air faich an àir,
 Bidh bratach fhraoich nan Ileach
 Gun dol sìos g' a dìon le càch ;

Sgap mìorun iad thar fairge,
 'S gun ach ainmhean balbh 'nan àit';
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise :
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Tha tighean seilbh na dh' fhàg sinn
 Feadh an fhuinn 'nan càrnan fuar ;
 Dh' fhalbh 's cha till na Gaidheil ;
 Stad an t-àiteach, cur is buain ;
 Tha stéidh nan làrach tiamhaidh
 A' toirt fianuis air 's ag ràdh,
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise :
 " Leig am fios so chun a' bhàird."

Cha chluinnear luinneag òighean ;
 Séis nan òran air a' chléith ;
 Cha 'n fhaicear seòid mar b' àbhaist
 A' cur bàir air faiche réidh ;
 Thug ainneart fògraidh uainn iad ;
 'S leis na coimhich buaidh mar 's àill ;
 Leis na fhuair 's na chunnaic mise :
 Biodh am fios so aig a' bhàrd.

Cha 'n fhaigh an déirceach fasnadh,
 No 'm fear-astair fois o sgìos ;
 No soisgeulach luchd éisdeachd ;
 Bhuaidhaich eucoir, Goill is cìs ;
 Tha 'n nathair bhreac 'na lùban
 Air na h-ùrlair far an d' fhàs
 Na fir mhòra chunnaic mise :
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

Lomadh cèarn na h-Otha,
 An Lannaidh bhòidheach 's Roinn Mhic-Aoidh ;
 Tha 'n Leargadh ghlacach, ghrianach,
 'S fuigheall cianail air a taobh ;
 Tha 'n gleann na fhiadhair uaine
 Aig luchd-fuath, gun tuath, gun bhàrr ;
 Mar a fhuair 's a chunnaic mise :
 Thoir am fios so chun a' bhàird.

—:—

MO DHACHAIDH.

Rachadh treun-fhir an céin an déigh sonais is glòir ;
 'S na pòiteirean gòrach 'nan tòir do 'n tigh-òsd ;
 Biodh spìocairean crìonda 'gan iarraidh 'san òr,
 Gheibh mise làn-shòlas 'nam fhàrdaich.

Seall thall thar an aiseig, am fasgadh nan craobh,
 Am bothan beag glan ud 's e gealaicht' le aol :
 Sud agaibh mo dhachaidh ; 's i dachaidh mo ghaoil ;
 Gun chaisteal 'san t-saoghal is feàrr leam.

Tha maise an àite ag àrdach a luach ;
 Tha 'n t-sòbhrag 's an neòinean a' còmhdach nam bruach ;
 Tha toman 'ga dhìonadh o shìon an taobh-tuath ;
 'S mu 'n cuairt air tha cluanagan àillidh.

Tha nàdur 'san àit' ud a ghnàth cur ri ceòl ;
 Mur e 'n smeòrach 'san duilleach, 's e 'n uiseag 'sna neòil ;
 No caochan an fhuarain a' gluasad troimh 'n lòn ;
 No Mòrag ri crònna do 'n phàisde.

O, mo dhùrachd 's mo bheannachd dhuit, bheanag na loinn,
 Tha fritheal mu m' fhàrdaich 's ag àrach mo chloinn;
 Do chridhe 's do nàdur gun àrdan, gun fhoill,
 Ach coibhneas a' boillsgeadh 'nad bhlàth-shuil.

Air ciaradh do 'n fheasgar, 's mi seagair fo dhion,
 Mu 'n cuairt air a' chagailt bidh aighear gun dìth;
 Na pàisdean ri àbhachd 's am màthair ri snìomh,
 'S mo chrìdh-s' air a lìonadh le gràdh dhaibh.

Air falbh uam a' mhòrchuis, an t-òr agus cliù;
 Cha 'n 'eil annta ach faoineas is saobh-ghlòir nach fhiù;
 Cha 'n fhàginn mo dhachaidh 's bean-chagair mo rùin
 Gu bhì sealbhachadh lùchairt le bànrighinn.

—:—

GUR MOCH RINN MI DÙSGADH.

Gur moch rinn mi dùsgadh 'san ùr-mhaduinn chéit,
 'S a dhìrich mi 'm bruthach gun duin' ach mi féin;
 Tha ghrian air a turus a' siubhal troimh 'n speur;
 Dealt na h-oidhche a' tùrling thar ùr-dhos nan geug.

A' dìreadh an aonaich ri aodann a' chùirn,
 'S binn torman a' chaochain is aoidheala bùrn,
 Le ròis air gach taobh dheth ag aomadh fo 'n driùchd,
 'S e ri dèarsadh na gréine ag éirigh 'na smùid.

'S binn na h-eòin feadh nam preasan gu leadarra seinn;
 Tha 'n uiseag làn sòlais ri ceòl os mo cheann;
 Na ba-laoigh anns a' gheumnaich air an réidhlean ud thall
 'S mac-talla nan creagan 'gam freagairt air ball.

'S àluinn trusgan a' ghlinne suas gu binnean nan stùc;
 'S cùbhraidh boltrach nan luibhean 'nam chuinnean mar thùis;
 Ged 's bòidheach gach doire, 's a' choille 'sa bhrùchd,
 Ged tha 'm barrach cho ùrail, cha dùisg e mo shunnd.

An so air faobhar a' mhullaich gur muldach mi;
 Ceann-aobhair mo thuiridh leam gur duilich r' a 'nns':
 Nach dìrich mi tuilleadh ri munadh 'san tìr;
 Nach dèan mi cùis-ghàire 'n gleann àillidh mo chrìdh'.

Cha 'n 'eil gleannan cho aoidheil ri fhaotainn mu 'n cuairt,
 Le bheanntainnean àrda cur sgàth air o 'n tuath;
 An dùdlachd a' gheamhraidh gun ghreann air, gun fhuachd:
 Mo sgaradh 's mo chràdhlot bhì 'ga fhàgail cho luath!

'S mi ghluaiseadh gun smalan an gleannan an àigh;
 'S moch a shiùbhlainn a phreasan gun teagamh, gun sgàth;
 Anns an òg-mhaduinn chùbhraidh 's an driùchd air gach bàrr,
 Nàile! dhìrinn r' a stùc-bheinn gun chùram roimh nàmh.

Ach, 's tiom dhomh bhì 'g éirigh 's bhì téarnadh o 'n àird;
 Cha dean luinneagan feum dhomh, cha dean éigheach dhomh
 Feuch am bàta fo còmhdach aig còmhnard na tràigh, [stàth;
 Tha gu m' ghiùlan null thairis a gleannan an àigh.

Bheir mi sùil thar a' bhealaich air na beanntan mu 'n cuairt;
 So an sealladh mu dheireadh air gleannan is bruach;
 A' fàgail leibh beannachd, 'n am dealachadh uaibh,
 A' téarnadh an aonaich 's iad mo smaointean tha truagh.

A' CHUTHAG.

Fàilt ort féin, a chuthag ghorm,
 Le d' òran ceòlmhor, milis ;
 'S e seirm do bheòil 'sa chéitean òg
 A thogadh bròn o m' chridhe.

'S ro bhinn leam t' fhuaim 'sa mhaduinn chéit,
 'S tu air bàrr géig 'san innis,
 No 'm feasgar ciùin aig bun nan stùc
 Nuair bhiodh an driùchd a' sileadh.

O, innis c' àit' an robh do thriall
 Nuair bha na siantan fionnar ;
 An robh thu 'd thosd, gun chàil, gun toirt
 An còs a' chnoic fo dhubhar ?

'S mòr m' fharmad riut, a chuthag chòir ;
 Cha dean thu bròn 'nad shiubhal,
 Chionn tha do dhoire daonnan gorm
 'S do chridhe 'n còmhnuidh subhach.

Ged theicheas tu roimh 'n fhuachd air am,
 Gu 'm faic do ghleann thu rithis ;
 Ach, nuair bheir mise ris mo chùl,
 Cha bhi mo dhùil ri tilleadh.

'S truagh nach b' urrainn domh leat triall
 Air astar sgiath 'nar dithis ;
 Le caismeachd bhinn toirt fios gach am
 Nuair bhiodh an samhradh tighinn.

COIRE-BHREACAIN.

Tha blàithean an òg-mhios a' còmhach nan glacan ;
 Tha tòic air gach bacan le beairteas an fhuinn ;
 Tha coille nan ògan fo lòd a cuid maise,
 Is còisridh na h-ealtainn gu h-ait duinn a' seinn ;
 Gach àille bha riamh an ciar-bheinn nan creachann
 Tha sgaoilte mar bhreacan air leacainn nam fiadh ;
 Is mise 'nam aonar air aonach Aird-Bhreacain,
 Mo smuain air na reachdan tha deachte o chian.
 O, 's dìomhain an saoghal tha daoine a' mealtainn ;
 Cha mhair e ach sealan, driùchd tairis a' Mhàigh ;
 Aig crìch an là 's àille tha sgàilean 'gar mealladh,
 'S tha ànradh na gaillinn aig cladach gun dàil.
 Ged 's bòidheach leam fhéin e, 'n am éirigh na gréine,
 Gach bileag lan éibhneis, gun éislean, gun spàirn,
 Na fùrain a' dùsgadh cho ùrail le chéile
 Mar bhuachaillean eudmhor air feudail an àil.
 Cha mhair iad ach goirid ; cha mhaille tha 'n dàn doibh ;
 Tha trioblaid is gàbhadh a ghnàth air an tòir ;
 Bidh an snas is a' mhàldachd tha fuaighte r' an nàdur
 Roimh theachd an là màireach 'san àmhuinn gun treòir.
 An è gu 'm bheil caochladh làn sgrìobhte gach taobh dhinn,
 'S nach leugh sinn an t-aobhar an aodann gach àigh ?
 Ged 's fuairidh am Faoilteach le fhrasan 's le ghaothan,
 Tha fheartan cho caomh ruinn ri caoin-thràth a' Mhàigh.
 Ach faic Coire-Bhreacain gun chaochladh 'na reachdan,
 O sheachdain gu seachdain làn neirt mar bu nòs ;
 A shruithean cho siùbhlach, cho cuilbheartach, dùbailt,
 A' sgapadh nan sùighean 'nan smùid do na neòil ;

A chuartagan cealgach a' luasgadh na fairge
 'S a' dùsgadh thonn balbha gu aimhreit gach taobh ;
 Gu corranach, duaichnidh, le nuallan na gairge,
 A' cathadh sruth feirge tha ainmig 'san t-saoghal.
 Am maraiche dàna a thriallas thar sàile,
 Gun athadh troimh ghàbhadh 's muir àrd ris a' strìth,
 Le sgioba deas làidir a' deanamh mar 's àill leis
 Gu 'n long a thoirt sàbhailt gu tàmh-chala sìth,
 Nuair chì e do ghnùis-sa fo mhùig is fo ghruaimean,
 Sruth-lionaidh o 'n Ruadh-sgeir 'ga chuartach le gàir,
 Thig rudha 'na ghruaidhean a' faicinn an uamhais,
 Gu 'm feum e bhi suainte 'nad dhualan gun dàil.
 O thoiseach an t-saoghail tha thusa gun chaochladh ;
 Sruth-lionaidh is traoghaidh 'gad aomadh gu strìth ;
 'S cho fad 's a bhios Ré ann thoirt soillse do dhaoine,
 Bidh iomairt nan caol seinn do shaorsa gun dìth.
 Ach 's fheudar bhi tarruing ; cha 'n fhaod mi bhi fanachd ;
 Ged 's mòrail A' Chailleach le langanan àrd,
 Cha dèan i ach smuaintean a dhùsgadh gu m' bhuaireadh :
 B' fhèarr leam an duanag a dh' fhuadaicheas cràdh.

—:—

COTHAICHIBH !

A mhuinntir mo ghaoil,
 Cothaichibh ! Cothaichibh !
 A mhuinntir mo ghaoil,
 Cumaibh a suas.

Ged bhios sibh 'gar sàrach'
 'S an-dòchas 'gar bàthadh,
 Na géillibh gu bràth dha
 Is gheibh sibh a' bhuaidh.

Ged bhitheas an saoghal
 'Gad thionndadh 's 'gad aomadh,
 'S tu bitheanta saoilinn
 Gu 'm feum thu bhi nuas,
 Na cuireadh sud sgàth ort;
 Do 'n smuain thoir a' bhàirlinn
 Is seas is bi làidir
 Is gheibh thu a' bhuaidh.

Ma 's cùram an t-saoghail,
 No eagal roimh dhaoine,
 No smuaintean air faoineis
 A chuir thu fo ghruaim,
 Bi fearail, bi stuama
 Is seas ris a' chruadal,
 'S bheir freasdal mu 'n cuairt e
 Gu 'm faigh thu a' bhuaidh.

Biodh onoir is ceartas
 A' cumail do neirt riut,
 Is dòchas neo-mheata
 'San làimh a ta shuas;
 Le creideamh neo-sgàthach
 'Na fhocal nach fàilnich;
 'S gu 'n toir e gach là thu
 Troimh 'n fhàsach le buaidh.

THA NA SIANTAN AIR CAOCHLADH.

Tha na siantan air caochladh; tha 'n saoghal fo sprochd;
 Chuir an doineann fhuar, fhiadhaich an ianlaidh 'nan tosd;
 Tha sneachdadh trom, dòmhail a' còmhach nam beann,
 A' lìonadh nan glacan 's a' tacadh nan allt;
 'S mise feitheamh an aiseig aig carraig a' chaoil
 Ri smaointean air àbhachd nan làithean a dh' aom.

An làithean ar n-òige, dol an còmhdhail an t-sluaigh,
 Cha seall sinn ach faoin air mar dh' aomas iad uainn;
 Cha tig e 'nar smaointean cho goirid 's tha 'n dàil
 Gus am brùchd oirnn gach leòn g' ar lùbadh gu làr,
 Gun chùram, gun éisleam aig teumadh air taobh,
 Ar làithean a' snàg uainn gun àireamh air aon.

Nuair a luidheas an aois oirnn 's a dh' aognas ar snuadh,
 Ar ciabh dol an tainead is smal air ar gruaidh,
 Bidh teugmhail 'nan còmhlan a' còmhradh gu truagh,
 Agus càirdean ar n-òige air sòmhladh 'san uaigh,
 'S ann an sin bhios ar cridhe, làn mulaid is gaoid,
 Ri smaointean air àbhachd nan làithean a dh' aom.

O, Ard-rìgh na cruinne, ceann-uidhe ar dùil.
 Air an t-sneachdadh fhliuch, fhionnar, dhuit lùbas mi glùn,
 Is guidheam gu 'n òrduich thu dhòmhsa gu glic
 Bhi cuimhneachadh t' òrduighean gu h-umhal 's gu tric,
 Chum nuair chrìochnaicheas m' astar an glacaibh an aoig
 Nach cuimhnich thu m' fhàilinn 'sna làithean a dh' aom.

O, GUR MIS' THA SONA DHETH.

O, gur mis' tha' sona dheth,
'S mi toilichte is taingeil ;
Is ged a tha mo sporan gann
Is suarach leam 'san am e.

An latha thàinig mi do 'n t-saoghal,
Thàinig mi glé lom ann ;
'S an latha their am bàs rium fhàgail,
Fàgaidh mi gun phlang e.

Ma gheibh mi aodach agus biadh
Is a bhi saor o ainfhiach,
Le aoibh is gràdh gach oidhche 's là
A 'm dhachaidh, 's taobh mo ghealbhain.

Cha 'n e cuid no cuibhreann dhaoin,
Is cha 'n e maoin no airgead
A bheir dhuinn sonas anns an t-saoghal :
Tha sin 'na aon ni dearbhte.

Ach a bhi toilichte le 'r staid
Gun mhath neach eile dhearmad,
Is anns an Tì bheir dhuinn gach nì
Ar crìdh' gach là bhi 'g earbsadh.

CLÀR-INNSIDH.

TAOBH-
DUILLEIG.

A' CHUTHAG,	<i>Iain Mac Lachlainn</i>	42
A GHLINN UD SHÌOS,	<i>Iain Mac Lachlainn</i>	30
AM FAIGH A' GHÀIDHLIG BÀS ?	<i>Niall Mac Leòid</i>	1
AM FIADH,	<i>Seumas Mac-an-rothaich</i>	29
AN GLEANN 'SAN ROBH MI ÒG,	<i>Niall Mac Leòid</i>	7
AM FONN,	<i>Màrtainn Mac-an-t-saoir</i>	16
AM MAIRICHE 'S A LEANNAN,	<i>Màiri Nic Ceallair</i>	20
AN SRUTHAN,	<i>Dòmhnall Mac Eacharn</i>	4
AN T-EILEAN SGITHEANACH,	<i>Alasdair Mac Neacail</i>	23
AN T-EUN-SIUBHAIL,	<i>Iain Mac-a'-chléirich</i>	12
BAS MÀIRI,	<i>Eòghan Mac Colla</i>	11
COIRE-BHREACAIN,	<i>Aonghas Mac Eacharn</i>	43
COTHAICHIBH,	<i>Iain Caimbeul</i>	44
DÌREADH 'S A' TÈARNADH NAM BEALACHAN, }	<i>Iain Mac Lachlainn</i>	14
FEASGAR FANN FOGHARAIDH,	<i>Iain Mac-a'-chléirich</i>	10
FIOS CHUN A' BHÀIRD,	<i>Uilleam Mac Dhun-léibhe</i>	35
GUR MOCH RINN MÌ DÙSGADH,	<i>Iain Mac Lachlainn</i>	40
LOCH DUTHAICH,	<i>Eòghan Mac Colla</i>	26
MADUINN SHAMHRAIDH,	<i>Niall Mac Leòid</i>	33
MO CHÒMHNUIDH TAOBH AN T-SÀIL,	<i>Iain Mac Phaidein</i>	5
MO DHACHAIDH,	<i>Calum Mac Phàrlain</i>	39
NA GAIDHEIL AN GUAILLIBH } A CHEILE, }	<i>Calum Mac Phàrlain</i>	17
O, GUR MIS' THA SONA DHETH,	<i>Iain Caimbeul</i>	47
THA NA SIANTAN AIR CAOCHLADH,	<i>Iain Mac Lachlainn</i>	46

BOOKS PUBLISHED BY
ENEAS MACKAY, Bookseller, Stirling.

Dain Eadar-Theangaichte. A Series of free Gaelic Translations from Prof. Aytoun, Lord Byron, Burns, Scott, Tannahill, Lady Nairne, &c. By T. D. MACDONALD. Crown 8vo, cloth, gilt top, 2/6 net.

Celtic Dialects—Gaelic, Pictish, Brythonic, with "Some Stirlingshire Place-Names." Philological, Etymological, and Historical. By T. D. MACDONALD. Demy 12mo, cloth, 1/6 net.

The Songs and Hymns of the Gael, with Gaelic Psalmody. Translations, Music, and Introduction. By L. MACBEAN. 1900. Demy 4to, art cloth, extra gilt top, 5/- net.

Elementary Lessons in Gaelic, with a Vocabulary and Key. By LACHLAN MACBEAN. Crown 8vo, cloth, 1/- net.

Guide to Gaelic Conversations and Pronunciations, with Dialogues, Phrases, Letter-Forms, and Vocabulary. By LACHLAN MACBEAN. 1901. Crown 8vo, cloth, 1/6 net.

The Highland Brigade: its Battles and its Heroes. By JAMES CROMB, author of "The Highlands and Highlanders of Scotland." Edited and brought down to date by D. L. CROMB. Crown 8vo, illustrated, cloth, gilt top, 3/6.

The Place-Names of Elginshire. By D. MATHE-SON, F.E.I.S.

To be Published Shortly.

Subscribers' names received. Prices on application.

MacBain's Gaelic Etymological Dictionary. *New Edition.* The most scholarly and up-to-date work of its kind.

The Literature of the Highlanders. By Rev. NIGEL MACNEILL, LL.D. *New Edition.* Enlarged, and brought up to date.

All Gaelic Publications, and Works relating to the Highlands, kept in stock. Catalogues and Price-Lists on application.